

Sygnatura akt VIII Ns 411/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant: sekr. sąd. Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

z udziałem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.

o zwrot świadczenia z depozytu sądowego

postanawia:

zwrócić wnioskodawcy (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 427.548,63 zł (czterysta dwadzieścia siedem tysięcy pięćset czterdzieści osiem złotych sześćdziesiąt trzy grosze) z odsetkami złożoną na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 20 grudnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt VIII Ns 424/13.

Sygn. akt VIII Ns 411/15

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. złożyła do tutejszego Sądu w dniu 7 października 2015 roku wniosek o zwrot świadczenia złożonego do depozytu sądowego na podstawie postanowienia o zezwoleniu na złożenie do depozytu sądowego kwoty 427.548,63 zł, z dnia 20 grudnia 2013 roku wydanego przez tutejszy Sąd w sprawie o sygn. akt VIII Ns 424/13.

We wniosku wnioskodawca wskazał, że wobec niego było prowadzone postępowanie upadłościowe z opcją zawarcia układu z wierzycielami, do którego doszło na zgromadzeniu wierzycieli w dniu 17 lipca 2015 roku. Układ został zatwierdzony przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P.. W konsekwencji, zgodnie z treścią art. 295 ust 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze, z dniem uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ z mocy prawa ulegają umorzeniu postępowania zabezpieczające i egzekucyjne prowadzone przeciwko upadłemu w celu zaspokojenia należności objętych układem, a tytuły wykonawcze lub egzekucyjne, które stanowiły podstawę do prowadzenia takich postępowań, tracą z mocy prawa wykonalność.

Wnioskodawca złożył do depozytu sądowego kwotę 427.548,63 zł na podstawie wyżej wskazanego postanowienia Sądu, tytułem zabezpieczenia, na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przed ogłoszeniem upadłości (...) Spółki Akcyjnej. Roszczenie objęte nakazem, stanowiącym tytuł zabezpieczenia, stanowią wierzytelności objęte układem wobec tego, że powstały przed ogłoszeniem upadłości.

(wniosek k. 2-3)

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., wnosząc o jego oddalenie, wskazał, że do dnia dzisiejszego nie doszło do spełnienia żadnych przesłanek wymienionych w treści postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 20 grudnia 2013 roku

o zezwoleniu wnioskodawcy na złożenie do depozytu sądowego kwoty 427.548,63 zł tytułem zabezpieczenia, na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy w dniu 15 listopada 2013 roku, w sprawie o sygn. X GNc 1398/13. Uczestnik wskazał również, że brak jest podstaw do zwrotu kwoty złożonej do depozytu na rzecz wnioskodawcy wobec tego, że postępowanie dotyczące nakazu zapłaty, o którym mowa wyżej i złożonych od niego zarzutów jest w toku i aktualnie toczy się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, pod sygn. akt IX GC 880/14. Uczestnik postępowania wskazał również, powołując się na przepis art. 140 p.u.i.n., że trzeba rozróżnić wykonanie, wydanego przed ogłoszeniem upadłości dłużnika postanowienia o zabezpieczeniu od zabezpieczenia już wykonanego. W sprawie, zabezpieczenie udzielone uczestnikowi zostało skonsumowane jeszcze przed datą zatwierdzenia układu, a nawet przed datą ogłoszenia upadłości (...) Spółki Akcyjnej i brak jest postępowania w przedmiocie zabezpieczenia, które można by umorzyć. Uczestnik postępowania podniósł nadto, że brak jest postanowienia Sądu o umorzeniu postępowania zabezpieczającego, o którym mowa w art. 295 ust. 2 p.u.i.n., a tylko takie postanowienie mogłoby uzasadniać wypłatę świadczenia z depozytu.

(odpowiedź na wniosek k. 27-29)

Na rozprawie w dniu 9 grudnia 2015 roku strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Pełnomocnik wnioskodawczy oświadczył, że wierzytelność, na zabezpieczenie której złożono sumę do depozytu sądowego nie jest wciągnięta na listę wierzytelności objętych układem, a postępowanie jej dotyczące jest w toku przed Sądem Okręgowym w Poznaniu. Pełnomocnik wnioskodawcy złożył nadto postanowienie Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P., XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych z dnia 5 listopada 2015 roku, wydane w sprawie o sygn. akt XI GUp 54/14, którym wskazany Sąd stwierdził utratę wykonalności między innymi nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 15 listopada 2013 roku, w sprawie o sygn. X GNc 1398/13 z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W..

Pełnomocnik uczestnika postępowania oświadczył, że powyższe postanowienie nie jest prawomocne i nie może stanowić podstawy zwrotu świadczenia z depozytu sądowego.

(protokół rozprawy k. 51-52)

Postanowieniem z dnia 20 maja 2016 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie do czasu rozpoznania zażalenia na postanowienie wydane w sprawie XI GUp 54/14 przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. w dniu 5 listopada 2015 roku.

Postanowieniem z dnia 22 lipca 2016 roku, Sąd podjął zawieszony postępowanie.

(postanowienie k 102-105, k. 114)

Na rozprawie w dniu 28 września 2016 roku pełnomocnik wnioskodawcy, podtrzymując żądanie wyrażone w treści wniosku, oświadczył, że postępowanie przed Sądem Okręgowym w Poznaniu po wniesieniu zarzutów jest cały czas w toku. Pełnomocnik uczestnika nie stawiał się.

(protokół rozprawy k. 129)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym w dniu 15 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie X GNc 1398/13, nakazano pozwanemu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., aby zapłacił powodowi (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. kwotę 349.296,62 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 11.584 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(odpis nakazu zapłaty k. 18)

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2013 roku, wydanym w sprawie VIII Ns 424/13, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zezwolił wnioskodawcy (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. na złożenie do depozytu sądowego kwoty 427.549,63 zł tytułem zabezpieczenia na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, o którym mowa wyżej, na którą to sumę składa się kwota 349.296,62 zł należności głównej zasądzonej nakazem zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 78.252,01 zł za okres od dnia 14 marca 2012 roku do dnia 2 grudnia 2013 roku, z tym zastrzeżeniem, że świadczenie złożone do depozytu może zostać wydane uczestnikowi postępowania (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., pod warunkiem uzyskania przez uczestnika postępowania:

1. prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego 15 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy, w sprawie o sygn. X GNc 1398/13 i opatrzonego klauzulą wykonalności, albo
2. prawomocnego i opatrzonego klauzulą wykonalności wyroku, wydanego na skutek wniesienia przez (...) S.A. zarzutów, utrzymującego w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany 15 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy, w sprawie o sygn. X GNc 1398/13, albo
3. prawomocnego i opatrzonego klauzulą wykonalności wyroku, wydanego na skutek wniesienia przez (...) S.A. zarzutów, utrzymującego w części w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany 15 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy, w sprawie o sygn. X GNc 1398/13 – przy czym w tym przypadku świadczenie może zostać wydane uczestnikowi w części odpowiadającej zakresowi, w którym nakaz zapłaty zostanie utrzymany w mocy.

(z załączonych akt tut. Sądu o sygn. VIII Ns 424/13; postanowienie wraz z uzasadnieniem k. 20-23)

Postanowieniem z dnia 8 października 2014 roku wydanym, w sprawie o sygn. akt XI GU 127/14, przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P., ogłoszono upadłość dłużnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z możliwością zawarcia układu z wierzycielami.

(postanowienie k. 15)

Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2015 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt XI GUp 54/14 przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P., w toku postępowania upadłościowego prowadzonego dla upadłego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z możliwością zawarcia układu, zatwierdzono układ zawarty na zgromadzeniu wierzycieli w dniach 13 lipca 2015 roku i 17 lipca 2015 roku. Na listę wierzytelności objętych układem nie została wciągnięta wierzytelność na zabezpieczenia której złożono sumę do depozytu sądowego.

(postanowienie k. 12-14, okoliczności niesporne)

Postanowieniem z dnia 5 listopada 2015 roku, wydanym w sprawie XI GUp 54/14, Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. stwierdził utratę wykonalności wskazanych w orzeczeniu tytułów wykonawczych i egzekucyjnych, w tym nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 15 listopada 2013 roku w sprawie X GNc 1398/13 z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.. Za podstawę rozstrzygnięcia Sąd przyjął przepis art. 295 ust. 1 i ust. 2 u.p.i.n.

Od powyższego postanowienia (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. złożyła zażalenie, które zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 czerwca 2016 roku, sygn. akt X Gz 500/16.

(postanowienie k. 49, k. 110-111)

Postępowanie, w którym wydano nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, stanowiący podstawę złożenia przez wnioskodawcę świadczenia pieniężnego do depozytu sądowego, na dzień orzekania w niniejszej sprawie nie zostało jeszcze zakończone.

(okoliczności niesporne)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek jako zasadny podlega uwzględnieniu w całości.

Rozważania w niniejszej sprawie należy rozpocząć od przypomnienia, że w postępowaniu o zezwolenie na złożenie przedmiotu do depozytu sądowego w sprawie VIII Nc 424/13 wnioskodawca jako podstawę prawną wskazał art. 692 i nast. k.p.c. w zw. z art. 492 k.p.c. Jednocześnie podniósł, że świadczenie powyższe wynika z tytułu zabezpieczenia – nieprawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. W judykaturze i literaturze rozróżnia się depozyt w rozumieniu prawa cywilnego materialnego, składany jako przedmiot świadczenia w celu zwolnienia się z wykonania zobowiązania (art. 467-470 k.c.), i depozyt w znaczeniu procesowym, pojmowany jako sposób zabezpieczenia (zatrzymania) pieniędzy lub rzeczy w ramach postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego oraz na ich cele. Jak jednolicie przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 5 grudnia 1986 roku, III CZP 62/86, OSNCP 1987/10/146) postępowanie unormowane w części pierwszej księgi drugiej kodeksu postępowania cywilnego ma zastosowanie tylko do depozytu pierwszego rodzaju. Depozyty prawa procesowego składane są na potrzeby i cele postępowania zabezpieczającego oraz egzekucyjnego i wiążą się z zaspokojeniem wierzyciela zgodnie z tytułem wykonawczym. W tych wypadkach nie ma zastosowania (...) § 1 k.p.c., a zatem dokonuje się ich złożenia bez uzyskania zezwolenia sądu w postępowaniu nieprocesowym. W świetle powyższego przyjąć należy, że wniosek (...) S.A. o zezwolenie na złożenie świadczenia pieniężnego do depozytu sądowego, przy podstawie prawnej przywołanej w jego treści, nie powinien zostać uwzględniony. Skoro jednak stało się inaczej a postanowienie z dnia 20 grudnia 2013 roku, jako niezaskarżone przez strony, korzysta z przymiotu prawomocności, orzeczenie to ma moc wiążącą wobec innych Sądów (365 § 1 k.p.c.), w tym względem Sądu orzekającego w sprawie.

W konsekwencji skoro Sąd zezwolił na złożenie świadczenia do depozytu sądowego we wskazanym wyżej trybie, w niniejszej sprawie zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 693¹¹ § 1 k.p.c..

Uwzględniając powyższe nie można jednak tracić z pola widzenia celu złożenia środków finansowych do depozytu. Zarówno treść wniosku jak i samo postanowienie o zezwoleniu na złożenie do depozytu sądowego wprost wskazują, że świadczenie zostało złożone do depozytu sądowego tytułem zabezpieczenia.

W omawianej sprawie jednak, na dzień wydania niniejszego postanowienia, istniały przesłanki zezwalające na zwrot depozytu dłużnikowi. O czym była już mowa wyżej, na skutek wydania przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. postanowienia z dnia 5 listopada 2015 roku, doszło do utraty wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 15 listopada 2013 roku w sprawie X GNc 1398/13 z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.. Postanowienie to korzysta z atrybutu prawomocności, zatem uznać należy, że w realiach omawianej sprawy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym przestał stanowić tytuł zabezpieczenia wobec utraty, na tym etapie postępowania, swojej wykonalności. Innymi słowy odpadła podstawa prawna, na mocy której wnioskodawca złożył przedmiot świadczenia pieniężnego do depozytu sądowego. Skoro zatem zabezpieczenie upadło, zdaniem Sądu nie można przyjąć, że depozyt wpłacony przez wnioskodawcę – dłużnika, pozostaje wyłącznie w dyspozycji wierzyciela.

W ocenie Sądu, w świetle powyższego, w sprawie znajdzie zastosowanie przepis art. 693¹¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym, na żądanie dłużnika sąd zwróci mu depozyt, jeśli wierzyciel nie zażądał wydania depozytu. W niniejszej sprawie wierzyciel nie tylko nie zażądał wydania depozytu, ale na obecną chwilę nie ma takiej możliwości procesowej, wobec tego że nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym utracił swoją wykonalność, a postępowanie po wniesieniu od niego zarzutów cały czas jest w toku. Przypomnieć należy, że zgodnie z przywołanym przepisem art. 693¹¹ § 1 k.p.c., wyłącznie sprecyzowane przez wierzyciela żądanie wydania depozytu może przeciwstawić się żądaniu zgłoszonemu przez dłużnika zwrotu kwoty wpłaconej do depozytu. W konsekwencji depozyt został zwrócony wnioskodawcy.

Na zasadność powyższej konkluzji wskazuje dodatkowo treść przepisu art. 140 u.p.i.n., w brzmieniu na dzień przed 1 stycznia 2016 roku, który we wszystkich trzech ustępach wyraża generalną ideę postępowania upadłościowego, w myśl której, w razie ogłoszenia upadłości wierzyciele powinni zostać zaspokojeni proporcjonalnie według reguł ustawy, zaś żaden z wierzycieli nie powinien być uprzywilejowany, jeśli nie przewidują tego przepisy wskazanej ustawy. Jak podnosi się w doktrynie, prowadzenie egzekucji przeciwko upadłemu przez wierzycieli posiadających tytuły wykonawcze mogłoby mieć bardzo negatywny wpływ na zawarcie i wykonanie układu. Postępowanie upadłościowe ogłasza się w stosunku do podmiotu, który jest niewypłacalny, a zatem ma problemy z wykonywaniem swoich zobowiązań. Należy przy tym zauważyć, że postępowanie chroni zbiorowy, a nie partykularny interes wierzycieli (por. J.A.Witosz, A.Witosz, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz. wyd. V, LexisNexis 2014).

Na powyższe wskazał również Sąd Okręgowy w Łodzi w postanowieniu z dnia 3 lipca 2015 roku, w sprawie o sygn. akt III Ca 784/15 (<http://orzeczenia.ms.gov.pl/>), procedujący w tożsamym stanie faktycznym i z udziałem tego samego dłużnika. Sąd Okręgowy we wskazanym orzeczeniu zaakcentował dodatkowo, że dyspozycja art. 140 ust. 1 u.p.i.n. przesądza o tym, że nawet w razie prowadzenia wcześniej wszczętej egzekucji dotyczącej wierzytelności objętej z mocy prawa układem, postępowanie egzekucyjne ulega zwieszeniu, zaś sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu, lecz jeszcze nie wydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Skoro zatem regułom zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym podlegałyby nawet kwota już zajęta w toku postępowania egzekucyjnego, tym bardziej winna wrócić do masy upadłości kwota złożona do depozytu w sytuacji, gdy nie wiadomym jest jeszcze, czy uczestnikowi w ogóle służy wierzytelność względem wnioskodawcy (postępowanie, w którym wydano nakaz zapłaty w dalszym ciągu toczy się przed Sądem). W konsekwencji Sąd Okręgowy, we wskazanym wyżej orzeczeniu o sygn. akt III Ca 784/15 nakazał zwrócić dłużnikowi kwotę wpłaconą do depozytu.

Wobec utraty przez tytuł wykonawczy wykonalności nie może się przy tym ostać argumentacja uczestnika postępowania, że w sprawie doszło do zakończenia postępowania zabezpieczającego, samo zaś zabezpieczenie zostało skonsumowane. Obecnie stanowiący podstawę złożenia świadczenia do depozytu sądowego nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym nie stanowi już tytułu zabezpieczenia skoro prawomocnie uchylono jego wykonalność (wprawdzie orzeczenie, o którym mowa wyżej, może ponownie stać się tytułem wykonawczym, to jednak do ewentualnego odzyskania przez nie atrybutu wykonalności dojdzie już po zawarciu układu). Przypomnieć należy, że w myśl art. 295 u.p.i.n. (w brzmieniu przed dniem 1 stycznia 2016 roku), z dniem uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ z mocy prawa ulegają umorzeniu postępowania zabezpieczające i egzekucyjne prowadzone przeciwko upadłemu w celu zaspokojenia należności objętych układem, a tytuły wykonawcze lub egzekucyjne, które stanowiły podstawę do prowadzenia takich postępowań, tracą z mocy prawa wykonalność. Jak zasadnie wskazał Sąd Okręgowy w Poznaniu w postanowieniu z dnia 21 czerwca 2016 roku, oddalającym zażalenie wierzyciela (...) Sp. z o.o. na postanowienie Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. z dnia 5 listopada 2015 roku stwierdzające utratę wykonalności m.in. przedmiotowego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, skoro wierzyciele zatwierdzili układ to nie ulega wątpliwości, że godzili się na niego i mieli świadomość faktu, iż zastosowanie w/w przepisu będzie konsekwencją ich działania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 693¹¹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.